

Написав Микола Кравченко
Неділя, 10 грудня 2017, 00:00

Дозволю собі декілька коментарів до озвученої 4 грудня керівництвом Українського інституту книги концепції нової Програми «Українська книга». Оскільки повної версії презентації я наразі ніде не бачив, то тут спиратимусь на власну пам'ять (і деякі записи) та розгорнуті публікації Анастасії Левкової (у ФБ) та Ярини Цимбал (на Українській правді. життя). Про позитивне сприйняття я вже писав, отже тут буде лише декілька думок.

1. Нова назва «Книгофонд». Вона мені відразу видалася занадто вже широко використовуваною. Найбільш індексованою з близьких назв виявилася система «КнигаФонд» (різниця в одну літеру). Далі продовжувати думку не буду, просто погугліть самі.

2. Синтез управлінського рішення починається з формулювання (постановки) задачі. В цьому випадку вона звучить як задоволення читацького попиту за рахунок підтримки книжкового ринку, а точніше заповнення його вільних ніш (це моя інтерпретація, а не дослівне цитування). Наступним етапом завжди йде вивчення об'єкта управління та його опис. Тут об'єктом є система «книжковий ринок – читач (покупець)».

Отже, в Програму обов'язково потрібно закладати, як мінімум, дослідження книжкового ринку (краще, звісно, ще додатково вивчати незадоволений попит читачів). Зазначу складність цього процесу, адже на сьогодні оптова та роздрібна книжкова торгівля не

Написав Микола Кравченко
Неділя, 10 грудня 2017, 00:00

структуровані, інтернет-торгівля взагалі закрита від будь-якого обліку (кореляцію між індексуванням в пошукових системах інтернет-сайту та продажами з нього навряд чи хтось колись відкрив), існування локальних (регіональних) ринків, продовження (з тенденцією спадання) домінування російської книжки – ось лише деякі проблеми, що існують. Звісно, що для аналізу можна орієнтуватися на каталоги бібліотек Вернадського та/або Ярослава Мудрого, куди надходять контрольні примірники, але там немає жодної інформації про присутність книжки на ринку та й наявність всіх виданих книжок викликає сумнів. Найкращим виходом було б створення власного книжкового каталогу (на кшталт books in print) з авторизацією інформації самими видавцями (як це було в «Книжковій Біржі»), адже тоді б можна було точно мати інформацію про фактично доступні читачу видання як мінімум з замовленням безпосередньо від видавця. Отже, без оприлюднених результатів дослідження книжкового ринку (якими б приблизними вони не були), пріоритети при поточному виконанні Програми краще навіть не визначати, адже завжди знайдеться добродій, який скаже, що його «ніша» менше заповнена, ніж визначена Програмою і спробуй доведи протилежне :)

3. Врахування місцевих (обласних) видавничих програм (не плутати з закупівлею для бібліотек) або навіть синхронізація з ними, як на мене, є обов'язковою умовою функціонування Програми. З власного досвіду дослідження результатів київської міської видавничої програми, я б бачив оптимальним, щоб Інститут книги робив зовнішній аудит таких програм. А є ще галузеві, наукові, вузівські програми та фінансування видання «за рахунок автора».

4. Найбільш болюча проблема – проблема роботи експертних Рад. Вірніше, тут декілька видів проблем: - добір експертів; - визначення завдання для Рад (критеріїв оцінки поданих проектів); - планування роботи (як в обсягах так і в часі); - адміністрування роботи Рад тощо. Заявлене число 7 експертів, на мою думку, не може бути оптимальним для об'єктивного рішення. В таких задачах оцінюється лише достовірність, а не сама точність. Статистичний аналіз говорить, що максимальне число параметрів, які можуть оцінювати 7 експертів складає 50, тобто в нашому випадку, це буде всього, наприклад, 5 критеріїв оцінки та 10 поданих проектів і при цьому похибка середнього буде 28% при вірогідності 85%.

Про таку суб'єктивну річ як репутація експертів можна забути на наступний день після оголошення першого ж рішення Ради :) Також дивно для мене прозвучала теза про оприлюднення списку експертів ДО засідання Ради, адже це прямий шлях до спроб «підлещування» або тиску на них.

Декілька коментарів до концепції нової Програми «Українська книга»

Написав Микола Кравченко
Неділя, 10 грудня 2017, 00:00

5. Окремий аналіз потрібно робити по тезі «часткового фінансування» в сенсі оцінки достовірності розрахунку вартості видання в поданих Проектах. Виходить, що буде створено окремий підрозділ, який буде оцінювати подані кошториси Проектів? Чи ще одна експертна рада?

Маю ще декілька запитань технічного характеру, але це можна обговорити після оприлюднення проекту Програми. Зокрема, по підтримці закордонних видань перекладів: якщо можна профінансувати (хоч і в обмеженому обсязі) українському правовласнику вартість прав (авансу по роялті), то чому за такою ж схемою через українське видавництво не можна частково (теж обмежено) профінансувати переклад?

А зараз дякую за увагу та те, що дочитали аж сюди! :)

Фото Ігоря Степурина з презентації програми "Українська книга".